

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding

Educational Needs

voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding
Educational Needs

voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr.: 44103

Hobéon Certificering

Datum

27 juli 2017

Auditpanel

Drs. R.B. van der Herberg
Drs. L.F. Greven
Prof. dr. W. Veugelers
Drs. A.C. van der Horst
M. Levering-Van der Eng

Secretaris

Drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	19
6.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Scoretabel	23
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	25
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	29
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	31

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief besluit, juni 2013
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Master Educational Needs
registratienummer croho	44103
domein/sector croho	Pedagogisch Hoger Onderwijs
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	master
graad en titel	Master of Education
aantal studiepunten	60 EC
afstudeerrichtingen	Leren, Gedrag, Begeleiden
locaties	Bergen op Zoom, Den Bosch, Eindhoven, Nijmegen, Rotterdam, Sittard, Tilburg, Utrecht
varianten	Voltijd en deeltijd
datum audit / opleidingsbeoordeling	17 mei 2017
contactpersoon opleiding	De heer M. van de Wiel m.vandewiel@fontys.nl

Basisgegevens **hbo-masteropleiding Educational Needs**, voltijd, deeltijd¹

Bron: Kritische reflectie.

Peildatum: voorjaar 2017.

instroom (aantal)	2012	2013	2014	2015
▪ voltijd	113	100	90	24
▪ deeltijd	680	532	565	475
rendement (percentage)*		2012	2013	2014
▪ voltijd		83%	63%	56%
▪ deeltijd		47%	43%	48%
docenten (aantal + fte)	aantal		Fte	
▪ voltijd	75		56,45	
▪ deeltijd	idem		idem	
opleidingsniveau docenten (percentage) ²	Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd	1%	95%	4%	
▪ deeltijd	idem	idem	idem	
docent–student ratio ³				
▪ voltijd				
▪ deeltijd	1:25			

* Diploma in één jaar voor voltijdstudenten en diploma in twee jaar voor deeltijdstudenten.

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015

² Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

³ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

2. SAMENVATTING

De masteropleiding Educational Needs (hierna: MEN) leidt studenten op in het educatieve domein tot de graad *Master of Education*. Fontys Hogescholen, meer specifiek Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg (hierna: OSO), biedt deze opleiding aan in de varianten voltijd en deeltijd. Zij richt zich daarbij op onderwijsprofessionals die zich verder willen bekwamen op het terrein van passend onderwijs aan leerlingen met *educational needs*. Voor veel studenten vormt MEN een verdieping op hun leraarschap. Tevens kan het succesvol afsluiten van MEN een stap betekenen naar andere, aan het docentschap gerelateerde, professies waaronder remedial teacher, ambulant begeleider, zorgcoördinator of gedragsspecialist. Voor het volgen van de opleiding MEN kunnen docenten gebruik maken van de lerarenbeurs.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding hanteert voor beide varianten een identieke set eindkwalificaties die onlangs op landelijk niveau en na overleg met het voor MEN relevante werkveld zijn vastgesteld. Zowel het opleidingsprofiel als de eindkwalificaties zijn, evenals de niveauaanduiding conform de Dublin-descriptoren, op een inzichtelijke wijze geformuleerd. Recent, in 2015, is de 'dimensie' *Systeemoriëntatie* toegevoegd. De doorwerking hiervan in het curriculum vereist nog wel aandacht. De onderzoekscomponent maakt deel uit van de eindkwalificaties. Zowel de visie als de missie kan de opleiding herkenbaarder vertalen in beleid en verder uitwerken om zo te komen tot een inhoudelijk herkenbare eigen inkleuring. Het auditpanel beoordeelt standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De opleiding beschikt over een vakinhoudelijk adequaat en flexibel vormgegeven curriculum voor beide varianten waarbij studenten een eigen maatwerk studierpad kunnen samenstellen, leidend tot de op landelijk niveau vastgestelde eindkwalificaties. Theorie en praktijk wisselen elkaar af binnen een didactisch concept dat de nadruk legt op het zelfstandig kunnen verwerken van de studiestof. Studenten zijn tevreden over de variatie in het module aanbod. Het docententeam is vakinhoudelijk en didactisch gekwalificeerd om de opleiding te verzorgen. Wel moet het aantal gepromoveerde docenten omhoog. Bij de keuze voor literatuur dient de opleiding meer internationale artikelen te gebruiken met aandacht voor recente ontwikkelingen. Internationalisering blijft voor de opleiding een punt van aandacht. De opleidingsspecifieke voorzieningen beoordeelt het auditpanel als voldoende. Al met al reden voor het auditpanel om standaard 2 als 'voldoende' te beoordelen.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding MEN beschikt over een goed uitgewerkt toetsstelsel. De examencommissie, de toetsbeoordelingscommissie en de toetsconstructiecommissie zijn prima toegerust om de hen toebedeelde taken uit te voeren. Beide twee laatste commissies beschikken over inhoudelijke kennis en inzicht op het terrein van toetsing. De verdeling van rollen en taken tussen deze drie commissies is adequaat en bevordert de kwaliteit van de opleiding. Toetsvormen en de inhoud van de toetsen sluiten aan op de leerdoelen die MEN hanteert. De wijze waarop de opleiding toetst, sluit aan op het masterniveau en past bij de doelgroep. De opleiding heeft goed zicht op haar ontwikkelpunten rondom toetsing en besteedt daarbij aandacht aan de kwaliteit van zowel het toetsproces als de toetsen. De beoordelingswijze van studentproducten beoordeelt het auditpanel als goed en voor studenten inzichtelijk. Het auditpanel beoordeelt standaard 3 als 'goed'.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

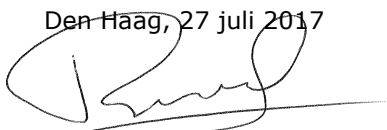
Alumni en werkveld zijn tevreden over het afstudeerniveau van MEN'ers. Het auditpanel heeft om het afstudeerniveau te bepalen van beide varianten zowel door de student uitgevoerde praktijkgerichte onderzoeken (PGO's) bestudeerd als portfolio's (MEN-theses).

Het auditpanel stelt vast, dat de afstudeerproducten het hbo-masterniveau representeren. Het auditpanel beoordeelt standaard 4 als 'voldoende'.

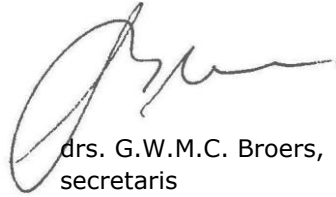
Algemene conclusie:

Het auditpanel is van oordeel dat de masteropleiding Educational Needs beschikt over een curriculum dat op inzichtelijke wijze is uitgewerkt en waarbij zowel de eindkwalificaties, de doelstellingen per studieonderdeel als de vakinhoud het masterniveau representeren en aansluiten bij de eisen van het werkveld. Het docententeam is wat vakinhoud betreft deskundig en beschikt over ervaring in de onderwijspraktijk. De afstudeerproducten representeren het hbo-masterniveau. Het auditpanel komt daarmee, mede op grond van de beslisregels van de NVAO, tot het oordeel 'voldoende' voor de masteropleiding Educational Needs van Fontys Hogescholen in de varianten voltijd en deeltijd.

Den Haag, 27 juli 2017

drs. R.B. van der Herberg,
voorzitter

drs. G.W.M.C. Broers,
secretaris

3. INLEIDING

Studenten kunnen de hbo-masteropleiding MEN volgen op de hbo-instellingen in Tilburg, Zwolle en Utrecht. Coördinatie tussen deze opleidingen vindt plaats binnen WOSO-verband (Werkverband Opleidingen Speciale Onderwijszorg). De onderlinge afstemming tussen de drie MEN-opleidingen heeft behalve op vakinhoud ook betrekking op kwaliteitsaspecten en hun relatie met het werkveld.

WOSO is de initiatiefnemer van het nieuwe landelijk profiel MEN (2016). Hierin is op basis van de actuele wet- en regelgeving, waaronder op het terrein van Passend onderwijs, een visie geformuleerd die het profiel van de opleiding verbreedt naar andere beroepsrollen en naar een meer verdiepende kennisbasis dan die van leraar. Fontys Hogescholen biedt de opleiding MEN aan binnen het Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg (Fontys OSO) op acht verschillende locaties, verspreid over het land.

In september 2016 hebben de drie MEN-opleidingen een naamswijziging doorgevoerd waarbij de term '*special*' uit de opleidingsnaam 'Master Special Educational Needs' verdween. Met deze naamswijziging tot 'Master Educational Needs' willen de MEN-opleidingen tot uitdrukking brengen dat het voorzien in ondersteuningsbehoeften een opdracht is voor alle onderwijsinstellingen. De invoering van 'passend onderwijs' in 2014 en de hieraan ten grondslag liggende wetgeving leidt er mede toe dat MEN beschikt over een missie binnen een brede maatschappelijke context. De MEN-opleidingen blijven ook de komende jaren nauw samenwerken, onderling en met het beroepenveld. Zij stellen zich daarbij als doel om leraren op te leiden die adequaat functioneren binnen de kaders van de (verdere) ontwikkeling van passend onderwijs.

De opleiding MEN kenmerkt zich, en dit is een gemeenschappelijk kenmerk van alle MEN opleidingen, door een grote deeltijdvariant en een kleine voltijdvariant. Beide varianten leiden op voor dezelfde eindkwalificaties en omvatten 60 EC. De nominale studieduur voor de voltijdvariant bedraagt één jaar, deeltijders ronden de opleiding veelal af in twee jaar. Specifiek voor de Fontys MEN opleiding geldt, dat studenten een grote mate van flexibiliteit hebben en zij daarbij een eigen maatwerk studiepad kunnen samenstellen dat leidt tot de landelijk afgesproken set eindkwalificaties.

Binnen Fontys Educatieve Opleidingen ligt voor de komende jaren de focus op 'Educatie Samen Flexibel'. Centraal hierbij staat een portfolio met een breed aanbod aan (master)opleidingen en flexibele leerroutes die aansluiten bij het leven-lang-leren en talentontwikkeling. Daarbij gaat Fontys op zoek naar partners uit het werkveld en de opleidingswereld om zo kennisnetwerken te vormen.

Vorige beoordeling opleiding

De opleiding is in 2011 positief beoordeeld door een auditpanel, waarvan twee leden tevens deel uitmaken van het huidige auditpanel, een jaar later gevolgd door de NVAO accreditatie. Het panel beoordeelde de opleiding over de hele linie positief. Wel formuleerde het auditpanel in 2011 een aantal punten ter verbetering.

- Zo kon de opleiding de beoogde eindkwalificaties specifiek omschrijven op de onderdelen: professioneel handelen en internationalisering. Ook verdiende het beroepsprofiel MEN versterking. Inmiddels is het beroepsprofiel *Inclusief bekwaam* geactualiseerd in een herzien profiel MEN. Ook is een beleidsplan op het terrein van internationalisering uitgewerkt, maar dit verdient nog een meer concrete en op MEN gerichte uitwerking. Positief is verder dat de eindkwalificaties recent herzien en daaropvolgend gekoppeld zijn aan het curriculum en de (wijze van) toetsing.

- MEN kon winst boeken door het werkveld te betrekken bij zowel de begeleiding als de beoordeling van de student op het vaststellen van het onderzoeksthema van de thesis, op het terrein van thesisonderzoek en bij het verder ontwikkelen van MEN. Inmiddels hebben de MEN opleidingen maatregelen genomen en is het werkveld nauwer bij de opleiding betrokken geraakt.
- De opleiding kon in de kennisbasis duidelijker vastleggen over welke inhoudelijke kennis de student beschikt. Thans is deze kennisbasis duidelijk beschreven waardoor het voor docenten eenvoudiger is om te bepalen of de student de kennisbasis beheerst. Meer specifiek geldt dat de opleiding eindkwalificaties en prestatie-indicatoren heeft geformuleerd en daarmee waarborgt, dat studenten het door hen bereikte niveau kunnen bewijzen in de toetsen, onafhankelijk van het door hen gekozen studiepad.
- De NVAO gaf in haar besluit van 14 maart 2012 expliciet het belang aan van de ontwikkeling en implementatie van deze kennisbasis. Dit is dus gebeurd. Verder was de NVAO van mening dat MEN meer gepromoveerde docenten kon inzetten (ten tijde van de audit in 2011 was zes procent van de docenten gepromoveerd). Op dit punt moet de opleiding nog een inspanning leveren: ten tijde van de audit in 2017 was vier procent van het team docenten gepromoveerd.

Deze rapportage

Fontys Hogescholen biedt de opleiding MEN aan in de varianten voltijd en deeltijd. De bevindingen, wegingen en oordelen die wij in deze rapportage presenteren, hebben op beide varianten betrekking. Alleen daar waar de voltijd- en deeltijdvariant van elkaar afwijken, beschrijven wij dit.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Visie en missie

MEN richt zich met name op professionals die werkzaam zijn in de educatieve sector en die na afronding van de opleiding niet alleen als leraar, maar ook als gedrags-/leerspecialist of als begeleider en leidinggevende binnen een onderwijssetting werkzaam willen zijn. In 2013 heeft Fontys OSO een visie uitgewerkt die er op neer komt dat iedere student zich ontwikkelt op een geheel eigen wijze met als 'kwaliteiten': deskundig, betrokken, verbindend, ondernemend en stimulerend. Voor veruit de grootste groep studenten die een hbo-opleiding hebben afgerond, biedt de opleiding hen de mogelijkheid om zich enerzijds verder te verdiepen op het terrein van passend onderwijs en anderzijds om als kartrekker te fungeren binnen een (onderwijs)organisatie op het gebied van onderwijsinnovaties.

De missie van Fontys Opleidingscentrum Speciaal Onderwijs (Fontys OSO) is beschreven in MIEZ (Maatwerk in een Integrale onderwijsbenadering vanuit een Emancipatorisch Kader, gericht op Zingeving). De term 'maatwerk' refereert daarbij aan (1) de erkenning van het belang van diversiteit (2) de 'integrale onderwijsbenadering' aan een holistische en participatieve wereldbeschouwing en (3) het 'emancipatorisch kader' verwijst naar het gelijkwaardig en volwaardig lid zijn van de samenleving van ieder individu. Het zingevingsaspect in de visie verwijst, zoals de opleiding het formuleert, naar het interpretatieve paradigma dat ervaringen waarde geladen en betekenisvol zijn. In dit verband wijst MEN er op dat zij hiermee aansluit op het principe van inclusie: de emancipatie van en de deelneming van mensen met en zonder beperking(en) aan de maatschappij.

Het panel is van mening dat de opleiding MIEZ nadrukkelijker kan vertalen in beleid en strategie. Dit trof het auditpanel beperkt aan. Het auditpanel merkt verder op dat zij een conceptuele uitwerking van de missie naar een meer concrete visie op passend onderwijs niet terug kan vinden. Wat 'passend onderwijs' betekent voor de opleiding, de individuele docent en de schoolorganisatie is onduidelijk. Zowel de visie als de missie kan de opleiding duidelijker/herkenbaarder dan thans het geval is, vertalen in beleid en verder uitwerken en concretiseren om zo te komen tot een inhoudelijk herkenbare eigen inkleuring.

Beroepsprofiel en eindkwalificaties

De drie MEN-opleidingen delen een gemeenschappelijke visie: het op hbo-masterniveau opleiden van leraren in *educational needs* met als doel hen adequaat te laten functioneren binnen de kaders van de snel veranderende context van passend onderwijs.

De overgang van de Master Special Educational Needs naar de Master Educational Needs bouwt onder andere voort op het beroepsprofiel 'Inclusief bekwaam' uit 2009. Dit profiel bestaat uit de SBL-competenties met als verdiepende 'dimensies': *Professionele beroepshouding en Kennisontwikkeling en kennisverdieping*. In WOSO-verband hebben de drie MEN-opleidingen een generieke kennisbasis opgesteld op basis van onderwijskundige en pedagogisch-didactische theorieën.

Tevens zijn de uitgangspunten besproken van praktijkgericht onderzoek zoals verwerkt in de '*Kadernotitie Praktijkgericht Onderzoek in de Master of Education in Special Educational Needs opleidingen*' uit 2014. Deze zijn in het nieuwe profiel opgenomen. Uit het profiel is af te leiden, dat de afgestudeerde master EN beschikt over algemene kennis en vaardigheden op het gebied van leren, gedrag en begeleiden. Verder kan de MEN'er zich specialiseren op voor *educational needs* relevante terreinen waaronder autisme, dyslexie, dyscalculie en begaafdheid.

In 2015 is in een bijgesteld WOSO-profiel Master EN verschenen waaraan, volgens het auditpanel terecht, de 'dimensie' *Systeemoriëntatie* is toegevoegd. Achtergrond hierbij vormt het kunnen denken in onderwijssystemen en organisatieontwikkeling: van belang bij de impact van passend onderwijs op het reguliere onderwijs. De doorwerking van dit laatste vereist nog wel aandacht. De potentie ervan is nog niet geheel benut.

In landelijk WOSO-verband organiseert MEN contacten met het werkveld, beroepsorganisaties, de PO- en de VO-Raad. De MEN-opleidingen betrekken deze partijen op zowel landelijk niveau als ieder opleiding afzonderlijk bij het actueel houden van de eindkwalificaties. De beroepsorganisaties en beide raden waren betrokken bij de concretisering van het herzien landelijk beroepsprofiel.

De Fontys opleiding kent drie afstudeerrichtingen: Gedrag, Begeleiden en Leren. Studenten kiezen voor een afstudeerrichting en maken daarbij een keuze uit vijf modules binnen de afstudeerrichting.

Niveau

De opleiding heeft de relatie uitgewerkt tussen de competenties/eindkwalificaties en de vijf masterkwalificaties zoals die beschreven zijn in de Dublin Descriptoren (kennis en inzicht, toepassen kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervermogen). In een overzichtelijke tabel heeft de opleiding dit verder uitgewerkt. Hieruit blijkt onder andere, dat MEN veel aandacht besteedt aan de Dublin Descriptoren op de terreinen: toepassen van kennis en inzicht en oordeelsvorming.

Onderzoekscomponent en internationalisering

De onderzoekscomponent is opgenomen in de set eindkwalificaties. Zo dient de afgestudeerde MEN'er te beschikken over een kritisch onderzoekende houding en moet hij niet alleen in staat zijn om kennis uit onderzoek te verwerven, maar deze kennis ook kunnen toepassen in de onderwijspraktijk. Hij draagt op deze wijze bij aan kennisontwikkeling voor de eigen beroepspraktijk en de onderwijsorganisatie waarvoor hij werkzaam is. Specifiek komt de onderzoekende houding naar voren bij het kunnen verbinden door de student van theoretische concepten en zijn praktijkervaring. Hij verzamelt gegevens uit de (eigen) beroepspraktijk en toetst dit aan onderzoek om vervolgens, waar nodig, zijn handelen aan te passen.

Het aspect internationalisering is impliciet in de set eindkwalificaties opgenomen, bijvoorbeeld daar waar het gaat om het leren vanuit een internationaal perspectief en het praktijkgericht onderzoek (PGO) waarbij de student ook gebruik moet maken van internationale bronnen. Ten aanzien van de eindkwalificaties merkt het auditpanel op dat deze in WOSO-verband zijn gebenchmarkt met soortgelijke buitenlandse opleidingen.

Bijdrage werkveld aan profiel en eindkwalificaties

Het profiel van de opleiding is opgesteld na raadpleging van bij de opleiding betrokken docenten en lectoren, een representatieve vertegenwoordiging van het werkveld waaronder alumni (via telefonische interviews) en beroepsverenigingen, de PO-Raad en de VO-Raad. Het nieuw opleidingsprofiel onderscheidt zich van de vorige versie doordat het verbreed is naar meer beroepen en beroepsrollen dan die van het leraarschap en door de aandacht voor de eerder genoemde systeemoriëntatie.

Weging en Oordeel

Het auditpanel stelt vast dat MEN beschikt over een beroepsprofiel met hiervan afgeleide eindkwalificaties die op landelijk niveau zijn afgesproken in overleg met het werkveld. De onderzoekscomponent is op meerdere plekken in de eindkwalificaties opgenomen. De opleiding heeft het masterniveau beschreven en dit gekoppeld aan de vijf Dublin Descriptoren. Een aandachtspunt voor de opleiding vormt de uitwerking van de visie. Dat moet inhoudelijker, concreter, om als aanvulling te dienen op de set eindkwalificaties en als een voor de buitenwereld herkenbare kleur van de opleiding. Het auditpanel beoordeelt standaard 1 als 'voldoende'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Curriculumopbouw

De omvang van de opleiding bedraagt 60 EC's. Voltijders kunnen de opleiding in één jaar afronden, deeltijders in twee jaar. Studenten moeten minimaal negen verschillende modules volgen en verwerken in een toetsing om voor een getuigschrift in aanmerking te komen.

De opleiding maakt een onderscheid tussen een algemeen en een specifiek deel met keuzemogelijkheden voor de student. Studieonderdelen die gedurende de hele opleiding een rol spelen, bijvoorbeeld op het terrein van onderzoek, zijn in het algemeen deel van het curriculum ondergebracht. Studenten stellen hun eigen studiepadsamen. Zij hebben daarbij de keuze uit 67 modules (zie ook hierna onder 'Kennisbasis'), een volgens het auditpanel erg breed palet aan keuzemogelijkheden. In dit verband merkt de opleiding op, dat het kiezen van de modules onderwerp is binnen studiegroepen waardoor sturing in modulekeuze mogelijk is en de door de student gekozen modules tevens aansluiten bij de beroepspraktijk van de student.

Het MEN-curriculum richt zich, zoals beschreven in het beroepsprofiel MEN, op drie verschillende terreinen:

- leerontwikkeling, vakspecifieke leerinhouden, vakdidactiek en orthodidactiek. Te denken valt hierbij aan taal-, reken- en motorische ontwikkeling en begaafdheid.
- sociale-, emotionele-, en gedragsontwikkeling en de afstemming hiervan op het pedagogisch handelen en orthopedagogiek. Te denken valt hierbij aan gedragsproblemen, neuropsychologische ontwikkeling, executieve functies en communicatieve vaardigheden.
- leerlingbegeleiding, docenten, schoolorganisatie en schoolontwikkeling.

Het studieprogramma leidend naar de starttoets, bevat een inleiding op de generieke kennisbasis op basis van het beroepsprofiel 'Inclusief bekwaam', het beroepsbeeld MEN en verschillende centrale thema's. Om het algemeen deel te volgen, maken studenten deel uit van een studiebegeleidingsgroep waar zij werken aan centrale thema's, onderzoek en aan studieloopbaanbegeleiding. Binnen de kaders van de door de student zelf gekozen afstudeerrichting en optioneel een differentiatie daarbinnen, werkt de student zelfstandig aan minimaal negen keuzemodules.

Op de studentenportal treft de student vakliteratuur aan. Het auditpanel is van oordeel dat deze het masterniveau representeert. Er is een analyse beschikbaar voor alle modules per afstudeerrichting waarop alle literatuur wordt bijgehouden. De curriculumcommissie houdt de actualiteit van de literatuur bij, het percentage internationale literatuur (thans 20 procent, een percentage dat volgens het auditpanel omhoog kan) en de complexiteit ervan.

Studenten geven aan dat zij tevreden zijn over de keuzemogelijkheden binnen de opleiding en de vakinhoudelijke component ervan. Het scala aan keuzemogelijkheden is zo breed, dat zij in staat zijn hier de voor hen meest interessante/relevante modules uit te selecteren. De vakinhoud sluit aan bij vraagstukken die zij tegenkomen in de (veelal eigen) beroepspraktijk.

Kennisbasis

De drie MEN-opleidingen hebben een gemeenschappelijke kennisbasis beschreven in twee documenten: de 'Kennisbasis Master Opleiding Special Educational Needs' en 'Specifieke kennisbasis MSEN Domeinen Leren, Gedrag, Begeleiden'. De Fontys opleiding MEN heeft de kennisbasis geconcretiseerd in module uitwerkingen. Zo is het domein Leren uitgewerkt in modules op de terreinen taalontwikkeling en taalstoornissen, rekenvaardigheden en rekenstoornissen, motorische ontwikkeling, begaafdheid, orthodidactiek en onderwijsontwerp. Binnen het domein Gedrag kan de student kiezen uit modules rondom sociaal-emotionele competentieontwikkeling, autisme, ontwikkeling en leren van het jonge kind. Tot het Domein Begeleiden tenslotte behoren onder andere modules op het terrein van communicatie en coaching, talentontwikkeling, ondersteuningsstructuren in 'EN', ouders en school. Verder kent de opleiding vier modules die alle studenten volgen op de terreinen: omgaan met verschillen in klassensituaties, planmatig denken en handelen en neuropsychologie.

Het auditpanel stelt vast dat MEN de kennisdomeinen op een adequate wijze beschrijft en operationaliseert. Wel kan dit bij een aantal modules nauwkeuriger. De gebruikte terminologie is hierbij niet altijd *to the point*. Studenten kunnen de verworven kennis nog beter benutten binnen de werkplek. Ten tijde van de audit was MEN bezig om in overleg met het werkveld te zoeken naar de verdere concretisering van de integratie van werkplekleren en opleiden in het curriculum. Volgens het auditpanel is het de komende jaren voor de opleiding van belang om meer aandacht te besteden aan het ambachtelijk karakter van het vak en om de vakinhoudelijke component door te zetten. Daarnaast kan de opleiding nadrukkelijker een verbinding leggen met de dagelijkse beroepspraktijk en scholen ondersteunen in hun ontwikkeling, waardoor studenten zich gesterkt voelen in hun rol als *change-agent* een onderwijsorganisatie.

Onderzoek en lectoraat

In het opleidingsprofiel is op meerdere plekken de onderzoekscomponent direct of indirect aanwijsbaar. Zo is de MEN-afgestudeerde in staat om onderwijskundige gegevens te analyseren en kan hij werken met gevalideerde meetinstrumenten. Hij volgt de ontwikkelingen op zijn vakgebied en kan deze op waarde schatten voor de eigen beroepspraktijk, hij implementeert nieuwe ontwikkelingen of met argumenten onderbouwde interventies op de werkvloer en bezit onderzoekend vermogen. Wat dit laatste aspect betreft, onderschrijft de opleiding het hbo-breed gedragen standpunt dat in een moderne samenleving hbo-professionals dienen te beschikken over onderzoekend vermogen dat leidt tot reflectie, *evidence based practice* en innovatief vermogen. De afgestudeerde MEN'er beschikt over een kritisch onderzoekende houding, hij kan kennis uit onderzoek toepassen (in beroepsproducten) en is in staat om zelf eenvoudig onderzoek uit te voeren. Het auditpanel stelt vast dat de onderzoekscomponent binnen Fontys OSO en daarmee ook binnen de master EN voldoende in het curriculum is uitgewerkt. Studenten laten tijdens de audit weten dat de onderzoekscomponent binnen MEN complex is: de opleiding legt op dit punt de lat hoog en niet iedere student kan op dit terrein het niveau aan. Studenten geven in dit verband aan dat zij veel steun hebben aan elkaar en aan de onderzoeksbegeleider.

Het lectoraat van Fontys OSO, 'Leerkracht in samenwerken', voert onderzoek uit naar de rol van de leerkracht in samenwerken. Verschillende docenten van MEN participeren in dit lectoraat en maken tijdens hun lessen gebruik van de kennis en ervaringen die zij daarbij verwerven. Het auditpanel stelt vast dat de betrokkenheid van het lectoraat bij de opleiding nog versterkt kan worden; ook de bekendheid van het lectoraat bij studenten is een punt van aandacht. Waar het lectoraat zich mee bezighoudt is bij een deel van de studentenpopulatie niet bekend. Zijn studenten meer vertrouwd met het lectoraat, dan kunnen zij eerder aansluiting zoeken bij het onderzoeksprogramma, aldus het auditpanel.

Instroom

Hoewel er nog steeds sprake is van een forse jaarlijkse instroom, loopt het aantal nieuwe inschrijvingen voor beide opleidingsvarianten terug. Met name bij de voltijdvariant loopt het aantal instromende studenten terug, maar ook bij de deeltijdvariant is het aantal studenten in drie jaar tijd fors teruggelopen. Over de reden(en) hiervan bestaan binnen de opleiding wel vermoedens, zoals onvoldoende tijd om naast werk ook nog een masteropleiding te volgen.

Voor de inschrijving tot de opleiding gelden de gebruikelijke toelatingseisen (het bezit van een graad Bachelor in het hoger beroepsonderwijs of het wetenschappelijk onderwijs). Verder beschikt de student tijdens de studie over een praktijkomgeving waar hij studieactiviteiten uitvoert. Voor voltijdstudenten geldt dat zij verplicht zijn zelf een geschikte stageschool te zoeken en daarbij een 'Leerwerkplekovereenkomst voor studenten zónder arbeidsovereenkomst' af te sluiten. Deze leerwerkovereenkomst omvat minimaal vier dagdelen per week. Voor de deeltijdstudenten die niet over een werkplek beschikken geldt dat zij eveneens een 'Leerwerkovereenkomst voor studenten zónder arbeidsovereenkomst' moeten afsluiten met een stageschool. Deze overeenkomst omvat minimaal twee dagdelen per week. Voor deeltijdstudenten met een werkplek geldt dat zij een 'Leerwerkovereenkomst mét arbeidsovereenkomst' afsluiten. Ook voor hen geldt dat zij beschikken over een werkplek met een omvang van minimaal twee dagdelen per week. Voor Pabo-plus studenten geldt een aparte regeling die de opleiding in haar Onderwijs- en Examenregeling heeft uitgewerkt.

De opleiding kent een vrijstellingsregeling die zij beperkt toepast. Zie verder standaard 3.

Didactiek

Het auditpanel onderschrijft het didactisch uitgangspunt van de opleiding: "We werken met volwassen studenten. We geven ze daarom de vrijheid/verantwoordelijkheid om zelf keuzes te maken tijdens het leerproces, zowel inhoudelijk als organisatorisch". Studenten kunnen een beroep doen op de studiegroepbegeleider. Het didactische concept van de opleiding impliceert dat studenten de opleiding enerzijds als zwaar ervaren, mede gelet op de combinatie studie, werk en de privésituatie. Anderzijds, zo geven zij aan, en volgens het auditpanel is dit terecht, dat het een opleiding op masterniveau betreft. De regie over het leerproces ligt in dit geval vooral bij de student. Hij beschikt over een grote mate van flexibiliteit bij het maken van studiekeuzes en daarmee zijn profilering binnen de opleiding. Hierdoor vergroten studenten de relevantie van de opleiding voor hun eigen onderwijspraktijk.

Bij het didactische concept gaat de opleiding uit van het 'triade model'. Kortweg beschrijft dit de relatie tussen de theoretische component, de praktijk en de student. Deze moet de theorie, de praktijk en zijn persoonlijk functioneren voortdurend met elkaar in verband brengen vanuit een 'reflectief-onderzoekende houding geplaatst binnen het perspectief van de samenleving'. Iedere student beschikt over een werkplekbegeleider op masterniveau. Van belang is nog wel dat de opleiding het werkplekleren verder ontwikkelt: het goed scherp krijgen van opdrachten op de werkplek en het intensiever begeleiden van studenten door de opleiding zijn aandachtspunten hierbij. Nu komen begeleiders vanuit MEN beperkt op de werkplek van de student.

Personeel

Verreweg de meeste docenten beschikken over een mastergraad (95 procent). Het aantal gepromoveerde docenten is beperkt (4 procent) en moet volgens het auditpanel stijgen. Het percentage gepromoveerde docenten is ten opzichte van de vorige accreditatie teruggelopen. De opleiding heeft zicht op de kwalificaties waarover docenten beschikken en koppelt hen vervolgens aan modules. Ook let de opleiding op kwalificaties op het terrein van onderzoek en toetsing alvorens zij hen op deze terreinen inzet.

OSO kent 'professionaliseringsdagen' waarbij docenten hun vaardigheden en kennis kunnen verhogen, bijvoorbeeld op het terrein van toets- en onderzoeksvaardigheden. Een aantal docenten maakt deel uit van internationale netwerken. De opleiding wijst er in dit verband op, dat zij nadrukkelijk inzet op internationalisering. Het auditpanel is van oordeel dat dit uitgebreider kan dan thans het geval is: een meer structurele internationale oriëntatie is gelet op het masterniveau van belang. Verder is het auditpanel van oordeel dat de kwaliteit van het team docenten voldoende is.

Veruit de meerderheid van de docenten heeft een aanstelling tussen 0,8 en 1 fte. Een klein aantal docenten heeft een kleine aanstelling van minder dan 0,4 fte. Om zicht te krijgen op de didactische kwaliteit van docenten, maakt de opleiding gebruik van studentevaluaties. Indien nodig, volgen verbeteracties waaronder didactische scholing voor docenten.

Studiebegeleiding en voorzieningen

Gedurende de opleiding maakt iedere student deel uit van een studiegroep. Hierbinnen kunnen zij gebruik maken van begeleiding rondom hun leerproces in het algemeen en het praktijkgericht onderzoek in het bijzonder. Verder is er aandacht voor studieplanning. Iedere studiegroep beschikt over twee studiebegeleiders. Verder heeft iedere student een of meerdere *critical friends* waarmee de student van gedachte wisselt over de studie en de studieprestaties. Naast studiebegeleiding heeft een student ook recht op onderzoeksbegeleiding door de studiegroepbegeleider die tevens de onderzoeksbegeleider is. Iedere student heeft 17 bijeenkomsten met zijn studiegroep. Verder heeft de docent per student gedurende de hele opleiding twaalf uur beschikbaar voor feedback, studievoortgangbespreking en begeleiding op het terrein van praktijkgericht onderzoek. Studenten waarderen de studiebegeleiding met 3,4 op een vijfpuntschaal. Het aantal contacturen is beperkt, zo stelt het auditpanel vast. Zelfstudie, literatuurstudie, werkplekleren en onderzoek (waarvan 21 contacturen) vormen een belangrijk deel van de totale studielast.

De opleiding heeft fors ingezet op de digitalisering van organisatieprocessen. Zo treffen docenten en studenten studiemateriaal aan op een digitale *portal* waarop zij ook van huis uit kunnen inloggen. Het studiemateriaal bestuderen studenten voorafgaand aan de studiebijeenkomsten. Voor docenten is het materiaal zodanig uitgewerkt (power point presentaties, achtergrondliteratuur, e.d.), dat op de verschillende opleidingslocaties dezelfde inhoud aan bod komt. Voor de modules heeft de opleiding een roostermaker die een leslocatie reserveert. De opleiding werkt met groepen van maximaal 25 studenten. Bij overschrijding zet MEN een tweede docent in. Studenten beoordelen de portal als goed.

Weging en Oordeel

MEN beschikt over een curriculum waar theorie en praktijk, binnen de kaders van het 'Triade model' elkaar afwisselen. Het didactisch concept van de opleiding gaat uit van het zelfstandig kunnen verwerken van de studiestof door de student. Het aantal modules waaruit studenten een keuze kunnen maken, kan MEN terugbrengen tot een meer overzichtelijk en samenhangend aantal. Het docententeam is vakinhoudelijk, didactisch en organisatorisch voldoende gekwalificeerd om de opleiding te verzorgen waarbij het aantal gepromoveerde docenten, gelet op het masterniveau van de opleiding, omhoog moet. De keuze voor literatuur is adequaat maar moet aangevuld worden met meer internationale artikelen waar de meest recente ontwikkelingen in beschreven zijn. Opleidingsbreed blijft internationalisering een punt van aandacht. Al met al reden voor het auditpanel om standaard 2 als 'voldoende' te beoordelen.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

De opleiding beschikt over een duidelijk toetsbeleid. Hiertoe behoren een beschrijving van het toetsproces, maar tevens een overzicht van de inhoud van de toetsen, de legitimatie van toetsen, de normering en uitslagen van toetsen alsmede de procedure rondom de herkansing. Het auditpanel stelt vast dat dit op een inzichtelijke en eenduidige wijze is beschreven. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding recent een forse slag heeft gemaakt daar waar het de toetsprocedures en de kwaliteit van toetsing betreft. Zo is het toetskader herzien waarin de eindkwalificaties expliciet zijn uitgewerkt waardoor er sprake is van *constructive alignment* en zijn de beoogde eindkwalificaties, de programmering, de leeromgeving en het toetsen van de eindkwalificaties meer in lijn gebracht.

Voor de opleiding geldt als uitgangspunt bij toetsen, die overigens voor de verschillende locaties identiek zijn, dat de student bij iedere toets zijn ontwikkeling aantoont en bewijst dat hij aan de toetsspecifieke prestatie indicatoren voldoet. Bij de beoordeling van toetsen maakt MEN gebruik van *rubrics* (een nauw omschreven normeringsvoorschrift) die zij afleidt van de kwalificatie-eisen. MEN neemt toetsen schriftelijk, mondeling of op een gecombineerde wijze af, bijvoorbeeld door een studentproduct af te laten sluiten met een presentatie of een gesprek. Voor mondelinge toetsen geldt dat student deze aflegt bij tenminste twee examinatoren waarbij één van hen op aanwijzing van de examencommissie als eerste examinerator functioneert. Voor een mondelinge toets geldt verder dat de opleiding altijd over een schriftelijke rapportage ervan beschikt en deze archiveert.

Examencommissie

Voor iedere opleiding van het instituut waar MEN deel van uit maakt, benoemt de instituutsdirecteur een examencommissie. Het auditpanel stelt vast, dat de MEN examencommissie haar taken en verantwoordelijkheden uitvoert conform hetgeen hierover in de WHW is vastgelegd. De examencommissie is verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van de organisatie en voor de procedures op het terrein van toetsing en examinering. De onafhankelijkheid van de examencommissie is enerzijds geborgd door uitwisseling met andere examencommissies van evaluaties en procedures en anderzijds door de toevoeging van een extern lid. Voor alle leden van de examencommissie geldt, dat zij beschikken over de Senior Kwalificatie Examinering. Het auditpanel is van mening dat de examencommissie verder kan stimuleren dat beoordelaars op de opleiding en de werkplek intensiever met elkaar in gesprek gaan. Ook is de professionele toetsbekwaamheid van docenten een telkens terugkerend punt van aandacht en opgenomen in het jaarprogramma van de zeven jaarlijkse docentdagen.

Studenten die in aanmerking menen te komen voor vrijstelling voor één of meer studieonderdelen, dienen daartoe een gemotiveerd verzoek in bij de examencommissie, voorzien van bewijzen (niet ouder dan 5 jaren). De examencommissie verleent vervolgens na een uitgebreide check al dan niet vrijstelling en motiveert dit. Bij twijfel consulteert zij een of meerdere docenten die het vakgebied doceren waarvoor de student vrijstelling vraagt.

Toetsen en toetsontwikkeling

Uit het gesprek dat het auditpanel heeft gevoerd met leden van de toetsbeoordelingscommissie en de toetsconstructiecommissie, is gebleken dat zij goed op de hoogte zijn van alle aspecten rondom toetsen. De beide commissies, waarin overigens verschillende personen zitting hebben, maken deel uit van de kwaliteitscommissie waarbij de examencommissie zorgt voor de aansturing. De toetsbeoordelingscommissie beoordeelt de kwaliteit van de toetsproducten.

De validiteit en de betrouwbaarheid van de toetsen zijn goed geborgd. Wat betreft de toetsvariatie kan de opleiding nog een slag maken. De opleiding zelf beoordeelt dit als een duidelijk ontwikkelpunt en is daarom een traject gestart om meer variatie te creëren in toetsvormen, een initiatief waarmee MEN in het volgend studiejaar start bij voltijdstudenten. Een goed initiatief volgens het auditpanel.

Het toetsprogramma van MEN bestaat uit zes toetsen die leiden tot een portfolio-assessment. Deze zes toetsen zijn: de starttoets, drie beroepsproducten (beroepsproduct 1: eigen praktijk; beroepsproduct 2: eigen organisatie; beroepsproduct 3: overstijgende organisatie), een praktijkgericht onderzoek en een portfolio-assessment. Voor iedere toets heeft MEN prestatie-indicatoren en competenties beschreven. Zo gelden voor het beroepsproduct 1 de prestatie-indicatoren/competenties: Organisatorisch competent, Orthopedagogisch competent en Orthodidactisch competent. Met het behalen van de zes toetsen voldoet de student aan alle eindkwalificaties.

Het auditpanel stelt vast dat MEN met deze zes toetsen de generieke en de specifieke master kennisbasis toetst. De generieke kennisbasis komt aan bod in alle toetsen. De opleiding maakt hierbij gebruik van het competentieprofiel 'Inclusief bekwaam' en het in 2015 opgestelde Fontys OSO Beroepsbeeld MEN, dat is afgeleid van de WOSO generieke kennisbasis uit 2014. De specifieke kennisbasis toetst de opleiding in de drie hierboven genoemde beroepsproducten, in het PGO en de toets portfolio-assessment. De student toont zijn bekwaamheden in één van de door hem gekozen afstudeerrichtingen: Gedrag, Leren of Begeleiden en optioneel in een differentiatie.

Om de inzichtelijkheid van het toetsproces te garanderen, werkt de opleiding met een toetskalender waarop de zeven inlevermomenten zijn beschreven voor toetsen. De procedure rondom het aanmelden, inleveren, *Ephorus*-controle (plagiaat), beoordelen en archiveren is in belangrijke mate geautomatiseerd. Het is daarom voor studenten mogelijk om de toetsen en beoordeling terug te lezen op hun persoonlijke opleidingssite. Zowel de toetsbeoordeling als de feedback ontvangt de student elektronisch.

Beoordeling afstudeerproducten

Het auditpanel stelt vast dat studenten ten behoeve van hun afstuderen een fors aantal producten schrijven en deze opnemen in hun portfolio. Opvallend hierbij is het scala aan begeleiders en beoordelaars die de opleiding inzet bij het begeleiden en beoordelen van studenten. Uit de documentatie en uit de gesprekken met studenten blijkt dat zowel begeleiders als de beoordelaars veel werk maken van de feedback. Het auditpanel kwalificeert de feedback als consistent: zo wijzen begeleiders de studenten erop als zij vaststellen dat relaties tussen bronnen en door studenten aangehaalde theorieën onduidelijk of geheel afwezig zijn, ook sturen studenten met corrigerende feedback inzake bronvermelding en spelling. De focus van de beoordeling ligt op het ontwikkelen van (meer) professionaliteit en (een meer gewenste) reflectief onderzoekende houding. De oordelen van de beoordelaars aan afstudeerproducten, komen in grote lijnen overeen met die van het auditpanel. Positief is het auditpanel over het vierogenprincipe bij de beoordeling van de laatste twee toetsen die studenten maken.

Weging en Oordeel

Het auditpanel stelt vast dat MEN het toetsbeleid op een deskundige wijze uitvoert. De leden van de examencommissie, de toetsbeoordelingscommissie en de toetsconstructiecommissie zijn goed voor hun takenpakket toegerust. De opleiding heeft goed zicht op haar ontwikkelpunten rondom toetsing en besteedt aandacht aan de kwaliteit van het toetsproces en de toetsen.

De inhoud van de toetsen sluit aan op de leerdoelen en werkvormen van de onderwijs-eenheden. De wijze waarop de opleiding toetst, sluit aan op het masterniveau en past bij de doelgroep. De beoordelingswijze van studentproducten beoordeelt het auditpanel als goed en is voor studenten inzichtelijk. De oordelen van de eindproducten die MEN geeft, komen overeen met die van het auditpanel. Al met al reden voor het auditpanel om standaard 3 als 'goed' te beoordelen.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Afstuderen

Voor het behalen van de eindkwalificaties dienen MEN-studenten zes toetsen met goed gevolg af te sluiten. Ter afronding van zijn studie maakt de student twee afrondende toetsen: het portfolioassessment en de toets Praktijkgericht onderzoek (PGO). Het auditpanel stelt vast dat beide toetsen een goede indicatie vormen van het afstudeerniveau. Het competentieprofiel is gerelateerd aan zowel het portfolio-assessment als aan het PGO.

Portfolioassessment

In zijn portfolio verzamelt de student alle documenten waarmee hij kan aantonen in staat te zijn om de leeruitkomsten van de modules te koppelen aan de praktijk en deze toe te passen. Een portfolio bestaat uit alle door de student behaalde toetsen, inclusief de bijbehorende beoordelingsformulieren. Verder neemt de student in zijn portfolio een procesverslag op met daarin opgenomen de verwerking van de feedback op zijn beroepsproducten en twee tussenreflecties naar aanleiding van het procesverslag, inclusief de feedback van de werkplekbegeleider en de studiebegeleider op deze tussenreflecties.

Op basis van zijn portfolio schrijft de student een 'eindreflectie' waarin hij terugkijkt op zijn ontwikkeling tot master EN. Hij verwerkt hierbij de kernconcepten afkomstig uit de kennisbasis en beschrijft de betekenis hiervan voor de praktijk.

Ter afsluiting van de toets portfolio assessment is er een criteriumgericht interview, waarbij de student met twee examinatoren zowel de tussen- als de eindreflectie bespreekt.

Praktijkgericht onderzoek

Het PGO maakt deel uit van de set toetsen die de student aan het eind van zijn opleiding met ten minste een voldoende score dient af te ronden. Met dit PGO toont de student aan dat hij zoveel mogelijk zelfstandig en waar nodig gebruikmakend van een *critical friend* een op zijn onderwijspraktijk gericht onderzoek kan uitvoeren. Het thema van het PGO leidt de student af uit de gekozen afstudeerrichting en de eventuele differentiatie. Bij de formulering van de doelstelling wijst MEN er expliciet op, dat de student zorg moet dragen voor een onderbouwde en goede balans tussen theorie, gebruikte methodiek en de praktische relevantie van de theorie. Verder dient het praktijkgericht onderzoek een bijdrage te leveren aan de verbetering van de onderwijspraktijk.

Voor de drie afstudeerrichtingen, Gedrag, Leren en Begeleiden, gelden verschillende prestatie-indicatoren. Zo geldt als prestatie-indicator voor de afstudeerrichting Gedrag: 'De student kan via het doorlopen van een professionele cyclus en vanuit een kritisch-reflectieve houding en onderzoekend vermogen, komen tot onderbouwde keuzes met betrekking tot planmatig handelen bij de ontwikkeling van de sociaal-emotionele competenties van leerlingen met een bij de leerlingen en groep passende verhouding tussen ondersteuning en uitdaging. De onderbouwing is gebaseerd op relevante literatuur, een systematische analyse van de beroepspraktijk en een systematische reflectie op eigen ervaringen'.

Oordeel panel over afstudeerproducten

Voorafgaand aan de audit heeft het auditpanel zowel PGO's als portfolio's bestudeerd en beoordeeld van zowel deeltijd- als voltijdstudenten en stelt daarbij het volgende vast. De studentproducten zijn over de hele linie masterwaardig.

Daarbij plaatst het auditpanel wel een aantal kanttekeningen. Zo keren aspecten van de beroepspraktijk zoals wetgeving, discussies die leven bij vakbonden en werkgevers beperkt terug evenals de relatie met passend onderwijs. Op het terrein van inclusie trof het auditpanel weinig informatie aan in de studentproducten. Ook de internationale discussie op dit terrein kon het auditpanel niet terugvinden. Meer aandacht voor innovatiestrategieën is van belang omdat dit een thema is dat zeer belangrijk is bij schoolontwikkeling en verbetertrajecten.

Bij de Persoonlijke Opleidingsplannen (POP), die gericht zijn op kennisontwikkeling en het toepassen van de generieke master kwalificatiecriteria en de centrale onderwijsthema's, passen studenten vrijwel altijd dezelfde instrumenten/methodieken toe: Kolb, Gofman. Dit suggereert een sturende, vrij schoolse aanpak door de opleiding; meer zelfregie bij de student is hier te overwegen volgens het auditpanel. Mooi is de feedback van *critical friends* die studenten in hun documentatie opnemen. Het betreft veelal de weergave van feedback uit studiegroepen die een relevante bijdrage leveren aan het kritisch reflecterend vermogen van de student.

De door het auditpanel bestudeerde PGO's zijn zeer inhoudelijk en sterk gericht op leer- en gedragsproblemen. De wijze waarop studenten literatuur gebruiken is adequaat, de internationale literatuur verdient daarbij meer aandacht. De onderzoekscomponent van de afstudeeronderzoeken kwalificeert het auditpanel als voldoende. De nadruk bij de door studenten gehanteerde onderzoeksmethode ligt op vragenlijsten en (toets)instrumenten. Het gebruik van observatiemethoden en hard-op-denkprotocollen is zeker te overwegen als onderzoeksmethodiek. De opbouw van de verslagen is over het algemeen goed, het taalgebruik verdient aandacht. Het auditpanel stelt geen kwaliteitsverschillen vast tussen afstudeerproducten van beide opleidingsvarianten.

Het auditpanel stelt vast dat studenten in hun afstudeerproduct in beperkte mate een meta-perspectief opnemen. Zij focussen veelmeer op dagelijkse problemen in de praktijk en zoeken naar directe oplossingen. Dit kan samenhangen met de accenten die de opleiding op de praktijkrelevantie legt. Het (ongewilde en ongewenste) bijeffect is dat bevragingen op systeemniveau, kritische analyses van het onderwijsconcept, internationale vergelijkingen, etc. veelal ontbreken. Het panel ziet vragen en analyses op dat niveau als een wezenlijke kwaliteit van de master. Het is een uitdaging voor de opleiding om praktijkrelevantie en verdieping samen op te laten gaan.

Alumni en werkveld over het eindniveau

Uit het gesprek van het auditpanel met het werkveld en alumni van de opleiding blijkt dat beide partijen tevreden zijn over het niveau waarop studenten afstuderen. Het werkveld erkent de meerwaarde van deze opleiding voor docenten, alumni geven aan dat zij na het afstuderen zich een betere professional voelen en dat zij veelal 'trekker' zijn van innovatietrajecten binnen de onderwijsorganisatie waar zij werkzaam zijn. MEN kan haar alumni meer inzetten als ambassadeur naar het werkveld. Een kritische noot van het auditpanel betreft de voorbereiding van MEN op remedial teaching. De inhoud van de opleiding sluit hier onvoldoende op aan. Een aandachtspunt betreft de vaak geïsoleerde positie van de alumnus binnen een onderwijsorganisatie. Op termijn zal een belangrijk deel van een team docenten het master EN-niveau bereiken. Tot die tijd moet het een punt van aandacht blijven voor de opleiding.

Weging en Oordeel

MEN biedt haar studenten voldoende gelegenheid om binnen de kaders van het afstudeeronderzoek en de PGO's het masterniveau aan te tonen, zowel in theorie als in de beroepspraktijk. Wel plaatst het auditpanel nog een aantal kanttekeningen, bijvoorbeeld daar waar het bij PGO's de aandacht voor inclusie betreft en de internationale discussie die op dit terrein wordt gevoerd alsmede, bij de afstudeeronderzoeken, de eenzijdigheid van de onderzoeksmethodiek, het gebruik van internationale literatuur en het taalgebruik. Al met al reden voor het auditpanel om standaard 4 als 'voldoende' te beoordelen.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De betrokken en gekwalificeerde docenten van de hbo-masteropleiding Educational Needs van Fontys Hogescholen zorgen ervoor dat het afnemende werkveld beschikt over startbekwame hbo-afgestudeerde Masters of Education.

- Het auditpanel beoordeelt standaard 1 met betrekking tot de doelstellingen en eigen profilering als 'voldoende'.
- Het auditpanel beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het programma, het personeel en de voorzieningen als 'voldoende'.
- Het auditpanel beoordeelt standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen als 'goed'.
- Het auditpanel beoordeelt standaard 4 met betrekking tot het gerealiseerde niveau als 'voldoende'.

Op grond van de beslisregels van de NVAO komt het auditpanel tot het eindoordeel 'voldoende' voor de hbo-masteropleiding Educational Needs in de varianten voltijd en deeltijd van Fontys Hogescholen.

Het panel adviseert de NVAO de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

Het auditpanel formuleert hierna een aantal aanbevelingen voor de opleiding. Deze staan los van de weging en oordelen zoals het auditpanel die eerder in deze rapportage bij de vier standaarden heeft geformuleerd.

- De formulering van de visie is nu op een te abstract niveau geformuleerd; daarbij wordt inclusie (nog) niet als een systeemprobleem uitgewerkt. Laat de herformuleerde en concretere visie vervolgens valideren door het werkveld. Beschrijf en beargumenteer de keuzes rond het masterniveau. Betrek hierbij nadrukkelijk de docenten.
- De internationale component verdient aandacht. Deze is nu beperkt ontwikkeld en deels gebaseerd op incidentele contacten. Knoop relaties aan met buitenlandse opleidings- en onderzoeksinstellingen om deze vervolgens te gebruiken bij het verder vormgeven en *up to date* houden van het curriculum en de set eindkwalificaties. Laat studenten opdrachten maken waarin herkenbaar voor hen een internationale component is opgenomen.
- Intensiveer de contacten met het werkveld over de hele linie. Concreet: de opleiding bezoekt de werkplek van studenten beperkt terwijl dit wel essentieel kan zijn, bijvoorbeeld bij het scherp krijgen van opdrachten. In het verlengde hiervan, besteed meer aandacht aan alumni. Het zijn niet alleen ambassadeurs, maar tevens bronnen van vakinhoudelijke informatie uit de onderwijspraktijk.
- Het auditpanel beveelt de opleiding aan om het aantal door de student te kiezen modules terug te brengen. Dat kan, zonder afbreuk te doen aan het specifiek onderwijsdeel en zonder dat het bereiken van de eindkwalificaties hiermee uit het zicht verdwijnt. Ook blijft daarmee de inzetbaarheid van de master EN gehandhaafd als gespecialiseerde en zelfstandig functionerende leraar, als leidinggevende professional in specifieke functies/taakgebieden en als leidinggevende en coach. Tevens verbetert de samenhang van het programma en kan de opleiding studenten meer/beter begeleiden bij de keuze van een afstudeerrichting en eventueel differentiatie.
- Laat de resultaten van afstudeeronderzoeken meer 'landen' in het werkveld. Bedenk daarbij een manier om het werkveld nauwer te betrekken bij de implementatie van onderzoeksresultaten van afstudeerwerken.
- Een punt van zorg zijn de teruglopende studentenaantallen. Fontys/MEN kunnen op dit punt een inspanning leveren om achter de oorzaken van deze terugloop te komen om vervolgens op basis van hun analyse gerichte maatregelen te nemen.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Fontys hogescholen/Fontys Opleidingsschool Speciale Onderwijszorg Hbo-master Educational Needs Deeltijd/volgtijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II

Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-masteropleiding Educational Needs. Fontys Hogescholen/Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg. Datum locatiebezoek: 17 mei 2017.

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
08.15–08.30	Koffie-ruimte P2	Inloop & ontvangst auditpanel	
08.30–09.30	16a-16b	Vooroverleg auditpanel	- vooroverleg - bestudering documenten ter inzage
09.30–10.30	16a-16b	Opleidingsmanagement Elise van der Wulp - directeur a.i. Peter Laros - manager onderwijs Ans Buzzoni - opleidingsmanager ZO Yvonne Richards-Vlam - opleidingsmanager ZW Marcel van de Wiel - manager kwaliteitszorg, projectleider accreditatie	<i>Kennismaking MT en vaststellen agenda</i> - eigenheid opleiding / positionering & profilering - ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld - internationale oriëntatie - onderzoeksdimensie
10.30–10.45	16a-16b	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
10.45–11.45	16a-16b	Docenten en lector Wiény Depondt – docent, kwaliteit, lpc Rotterdam Linda Keuvelaer – docent, Den Bosch Ilonka van Sommeren – docent, IMR Utrecht Ans Boosten – docent, currcie, lpc Nijmegen Marianne den Otter – docent, currcie Jacqueline van Swet - lector Anouk Middelkoop - docent Karin Diemel – docent, currcie	<i>Samenhangende onderwijsleeromgeving:</i> - inhoud en vormgeving programma - eigen inkleuring programma - onderzoekslijn - lectoraat en kenniskring - interactie onderwijs en onderzoek - praktijkcomponenten / stage - internationale component - aansluiting instromers - relatie docenten beroepenveld - eigen deskundigheid docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - borging niveau
11.45–12.00	16a-16b	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
12.00–12.45	16a-16b	Examencommissie Wilbert Vonck - voorzitter examencommissie Petra Lambrichs - secretaris examencommissie Frans Kemmeren - lid examencommissie Astrid Lindenburg - lid examencommissie Wilma Klabbers - Toets(constructie)commissie Piet Koppejan - Toets(boordelings)commissie	- bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - (relatie tot de toetscommissie) - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen
12.45–13.30	16a-16b	Lunch auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
13.30–14.30		Open spreekuur	- bestudering documenten ter inzage
		Presentatie portal	
		Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen/lessituaties	- verificatie opleidingsspecifieke voorzieningen - bezoek specifieke lessituaties/bijwonen van lessen
14.30–15.30	16a-16b	Studenten Serge de Wekker, VO 2-jarig deeltijd (leren) Chantal de Bont, PO, Voltijd (gedrag) Nicole van Amelsvoort, PO, 2-jarig deeltijd. Nicole de Hoogh, PO, 2-jarig deeltijd. Monica de Heer, SO, 2 jarig deeltijd. Susanne de laat, Pro/VO, 1 jarig deeltijd. Astrid Pannevis, SO, 2-jarig deeltijd.	- aansluiting - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studiebegeleiding - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
15.30–15.45	16a-16b	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues
15.45–16.30	16a-16b	Werkveldvertegenwoordiging Truus Bogaard - LBRT Theo van Rijzewijk - SWV Plein 013 Olaf Corten - Werkplekbegeleider Mytyschool Peter Strating – Auris, Teamleider, manager, AB Alumni: Tim Sparidaens (MBO) Björn Simmering (Auris/VSO/AB) Lotte Ham (PO) Arno Rooijakkers (PO) José Ansems (Skozok)	<u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding <u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - gerealiseerd niveau - (indien van toepassing)
16.30–16.45	16a-16b	Pending issues <i>(alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar)</i>	- (indien van toepassing)
16.45–17.45		Intern overleg auditpanel	- bepaling voorlopige beoordeling
17.45	16a-16b	Terugkoppeling	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde “Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs” van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de beide varianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als ‘gesprekken tussen vakgenoten’.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld. Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van afstudeerproducten bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn ‘beoordeling eindwerken’.

De bevindingen en het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, zijn aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en dual), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding MEN.
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht/aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's/werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bestudeerd en beoordeeld⁴:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	1401994	dt
2	2058946	dt
3	2407310	vt
4	2394073	dt
5	2394766	vt
6	2397471	dt
7	2624605	dt
8	2192754	vt
9	2874016	dt
10	2918048	dt
11	2409178	vt
12	2309998	dt
13	2310635	dt
14	2175424	dt
15	2116957	dt
16	1358101	dt
17	2374285	dt
18	2084811	dt

⁴ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Basisgegevens over de visitatiegroep en daartoe behorende opleidingen.

Visitatiegroep 2016	HBO Master Educational Needs
------------------------	---------------------------------

Inleverdatum 2016	Naam opleiding voluit	Naam onderwijsinstelling	Brin-ISAT CROHO 2016	Datum vervallen accred. incl. uitstel
1-11-2017	M Educational Needs: Leraar Speciaal Onderwijs	Christelijke Hogeschool Windesheim	01VU-44103	9-10-2018
		Fontys Hogescholen	30GB-44103	9-10-2018
		Hogeschool Utrecht	25DW-44103	3-7-2018

Contactpersoon per instelling en evaluatiebureau

Naam Instelling	Naam en e-mailadres contactpersoon	Contactpersoon evaluatiebureau
Christelijke Hogeschool Windesheim	Arie van der Ven AA.van.der.Ven@windesheim.nl Peter Holen PCM.Holen@Windesheim.nl	Inge Gies Broesterhuizen I.Giesbroesterhuizen@Hobéon.nl
Fontys Hogescholen	Marcel van de Wiel m.vandewiel@fontys.nl	
Hogeschool Utrecht	Greet van Winkel greet.vanwinkel@hu.nl Hans de Deckere hans.dedeckere@hu.nl	

II Samenstelling panel, secretaris en coördinator

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden (1 regel)
Dhr. Drs. R.B. (Ruud) van der Herberg	Dhr. Van der Herberg is voorzitter, partner Hobéon en heeft ruime ervaring met audits voortgezet en hoger onderwijs, schoolleider van een grote onderwijsorganisatie.
Dhr. Prof. dr. W. (Wiel) Veugelers	Dhr. Veugelers is als hoogleraar educatie en bijzonder hoogleraar Humanistisch Vormingsonderwijs verbonden aan de Universiteit voor Humanistiek.
Dhr. Drs. L.F. (Luc) Greven	Dhr. Greven is adviseur op het gebied van Leiderschap in de School en toezichthouder bij diverse onderwijsinstellingen. Tot 2006 was hij directeur van het Seminarium voor Orthopedagogiek.
Dhr. Drs. A.C. (Aaldert) van der Horst	Dhr. Van der Horst is directeur/bestuurder van een groep scholen voor speciaal- en voortgezet speciaal onderwijs. Ook vervult hij een expertisefunctie bij het Steunpunt Passend Onderwijs van de VO-raad.

Dhr. Drs. G.F.L.M. (Wilfred) Rubens	Dhr. Rubens verzorgt als zelfstandig adviseur professionaliserings-activiteiten rond blended learning en begeleidt ontwikkelteams bij de vormgeving van onderwijs en opleidingen met ICT.
Dhr. Prof. dr. R. (Ruben) Vanderlinde	Dhr. Vanderlinde is werkzaam als docent aan de Vakgroep Onderwijskunde van de Universiteit Gent. Hij begeleidt verschillende innovatieprojecten en is hij verantwoordelijk voor de implementatie van blended learning in het curriculum van de lerarenopleiding aan dezelfde universiteit.
Mevr. W. (Wendy) Luyckx	Mevr. Luyckx is student bij de hbo-opleiding Master (Special) Educational Needs van Fontys Hogescholen.
Mevr. M. (Marlies) Levering-Van den Eng	Mevr. Levering-Van den Eng is student bij de hbo-opleiding Master (Special) Educational Needs van Hogeschool Utrecht.

Samenstelling panel per instelling

Naam (inclusief titulatuur)	Rol	Expertise						Deelname bij		
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie- / audit	Studentzaken	Hogeschool Utrecht	Fontys Hogescholen	Christelijke Hogeschool Windesheim
Dhr. Drs. R.B. (Ruud) Van der Herberg	Voorzitter			X		X		X	X	X
Dhr. Prof. dr. W. (Wiel) Veugelers	Lid	X	X	X	X	X		X	X	X
Dhr. Drs. L.F. (Luc) Greven	Lid	X	X	X	X	X		X	X	X
Dhr. Drs. A.C. (Aaldert) van der Horst	Lid	X	X		X			X	X	
Dhr. Drs. G.F.L.M. (Wilfred) Rubens	Lid			X				X		
Dhr. Prof. dr. R. (Ruben) Vanderlinde	Lid	X	X	X						X
Mevr. W. (Wendy) Luyckx	Studentlid						X	X		X
Mevr. M. (Marlies) Levering-Van den Eng	Studentlid						X		X	
Drs. G.W.M.C. (Ger) Broers	Secretaris					X		X	X	X

Op 1 maart 2017 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Master Educational Needs van Fontys Hogescholen onder het nummer 005248.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl
I www.hobeon.nl